

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Warszawa, dnia 8 stycznia 2010 r.

Pan
Marek Różański
Dyrektor Zakładu Karnego w Płocku

LWA-410-42-01/2009
P/09/162

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Zakładzie Karnym w Płocku, zwanym dalej „Zakładem”, kontrolę w zakresie funkcjonowania Zespołu Szkół Nr 4 (dalej „Zespół”) przy Zakładzie w latach 2005-2009 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawiono w protokole kontroli podpisanym w dniu 17 grudnia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia funkcjonowanie Zespołu Szkół przy Zakładzie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

1. Przy Zakładzie funkcjonuje Zespół Szkół Nr 4, w ramach którego działają cztery szkoły: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych oraz Technikum Uzupełniające dla Dorosłych. W okresie objętym kontrolą nauczanie prowadzono w Zasadniczej Szkole Zawodowej dla Dorosłych (ZSZ) oraz w Technikum Uzupełniającym

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

dla Dorosłych (TU). Zespół oraz każda z czterech szkół wchodzących w jego skład, posiadały statuty. Szkoła Podstawowa i Gimnazjum powołane zostały przez Ministra Sprawiedliwości aktem założycielskim, natomiast ZSZ i TU funkcjonują na podstawie decyzji Ministra Sprawiedliwości.

Wyniki kontroli wykazały, iż poddane analizie statuty ZSZ i Zespołu nie określały organizacji pracowni szkolnych i warsztatów szkolnych oraz organizacji praktycznej nauki zawodu, wymaganych odpowiednio § 9 i § 10 załącznika nr 5b do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół² - zwanym dalej rozporządzeniem z dnia 21 maja 2001 r.

Realizowane w Zespole programy nauczania zostały ztwierdzone do użytku przez Ministra Edukacji Narodowej i Sportu, a dla każdej z działających szkół opracowano szkolne plany nauczania, o których mowa w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych³. W tygodniowych planach zajęć dydaktycznych, stosownie do § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁴, uwzględnione zostały zasady dotyczące równomiernego obciążenia zajęciami i ich zróżnicowania w całym dniu oraz niełączenia w kilkugodzinne bloki zajęć z tego samego przedmiotu.

Analiza realizacji szkolnych planów nauczania wykazała, że wymiar godzin w przedmiocie fizyka z astronomią w ZSZ dla całego cyklu obejmującego lata szkolne 2005/2006 i 2006/2007 był niższy niż zakładany i wyniósł 83,3 % planowanego, a cykl kształcenia języka polskiego w ZSZ „L” (nabór lutowy) obejmujący lata szkolne 2006/2007 i 2007/2008 został zrealizowany w 85,8 %.

2. Baza lokalowa i materialna Zespołu, w tym stanowiska praktycznej nauki zawodu oraz pracownia komputerowa, pozwalała na realizację zaplanowanych zajęć dydaktycznych. W pomieszczeniach Zespołu zapewnione zostały skazany bezpieczne i higieniczne warunki do nauki.

Wyniki kontroli wykazały jednak, że warsztaty szkolne służące m.in. do praktycznej nauki zawodu ślusarz nie były wyposażone obrabiarki (tokarkę i frezarkę) wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 3 lutego

² Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.

³ Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69 ze zm.

2003 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe⁵.

Kwalifikacje 16 z 17 nauczycieli zatrudnionych w Zespole w roku szkolnym 2008/2009 odpowiadały wymogom określonym w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela⁶ – zwanej dalej „Kartą Nauczyciela” oraz w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli⁷. Stwierdzono jeden przypadek zatrudnienia, bez uzyskania zgody nadzoru pedagogicznego, nauczyciela bibliotekarza nie posiadającego odpowiednich kwalifikacji zawodowych określonych w § 15 cytowanego wyżej rozporządzeniach, co było niezgodne z art. 10 ust. 9 Karty Nauczyciela.

Nie stwierdzono przypadków finansowania kursów zawodowych, przewidzianych dla nauczycieli, osobie niebędącej nauczycielem Zespołu.

3. NIK pozytywnie ocenia przeprowadzaną kwalifikację uczniów na określony poziom edukacji w roku szkolnym 2009/2010. Podstawą rekrutacji była kompletna dokumentacja potwierdzająca dotychczasowy przebieg edukacji skazanych.

Stwierdzono jednak, że w badanym okresie, z trzech skazanych przyjętych do Zespołu w trakcie trwającego semestru, dwóch przyjęto z pominięciem złożenia egzaminów kwalifikacyjnych dotyczących wiedzy i umiejętności z zakresu programów nauczania realizowanych od początku semestru, co było niezgodne z § 10 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 lutego 2004 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu prowadzenia nauczania w zakładach karnych⁸ – zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie nauczania”.

Dyrektor Zespołu wywiązywał się z obowiązków w zakresie sprawowania nadzoru pedagogicznego, a szkolne plany nadzoru odpowiadały wymogom wynikającym z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk wymagających kwalifikacji pedagogicznych, kwalifikacji niezbędnych do sprawowania

⁵ Dz. U. Nr 49, poz. 411.

⁶ Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674 ze zm.

⁷ Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.

⁸ Dz. U. Nr 37, poz. 337 ze zm.

nadzoru pedagogicznego, a także kwalifikacji osób, którym można zlecać prowadzenie badań i opracowywanie ekspertyz⁹.

4. Uwagi NIK dotyczą prawidłowości dokumentowania edukacji skazanych w księgach uczniów, dziennikach lekcyjnych oraz arkuszach ocen.

Analiza ksiąg uczniów ZSZ i TU obejmująca pierwsze 4 semestry badanego okresu wykazała, że w księgach nie zamieszczano wpisów określających datę opuszczenia szkoły przez ucznia (21,5 % wpisów objętych badaniem), przyczyny opuszczenia szkoły (14,8 % wpisów), a także daty ukończenia szkoły (9,6 % wpisów), tj. danych wymaganych § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji¹⁰ – zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie dokumentacji”. Stwierdzono również dwa przypadki nieodnotowania w księdze uczniów TU adnotacji o wycofaniu ucznia z nauki w 2005 r. z powodu odmowy uczęszczania do szkoły, tj. na skutek okoliczności określonych w § 16 pkt 2 powołanego wyżej rozporządzenia w sprawie nauczania. Brakujące zapisy zostały uzupełnione dopiero w trakcie kontroli NIK.

Stwierdzono nierzetelne prowadzenie w dziennikach lekcyjnych ewidencji obecności uczniów na zajęciach szkolnych. Nauczyciele klas I ZSZ w listopadzie 2006 r. i 2008 r. odnotowali w dziennikach lekcyjnych, odpowiednio: 103 godziny obecności 9 uczniów (31 % uczniów klasy) oraz 29 godzin obecności 4 uczniów (14 % uczniów klasy), którzy nie uczestniczyli w zajęciach, ponieważ w czasie ich trwania, przebywali na oddziałach.

Ustalono również, że arkusze ocen uczniów prowadzone były z naruszeniem przepisów ww. rozporządzenia w sprawie dokumentacji. Na podstawie badania kompletności arkuszy ocen 29 uczniów klasy I ZSZ w roku szkolnym 2006/2007 ustalono, że:

- w Zespole brak jest arkuszy ocen dwóch uczniów, co stanowiło naruszenie § 12 ust. 1 powołanego wyżej rozporządzenia;
- w arkuszach ocen wszystkich 10 uczniów, którzy nie ukończyli ZSZ nie wpisano daty i przyczyny opuszczenia szkoły przez uczniów, tj. danych wymaganych § 12 ust. 7 rozporządzenia;
- arkusze ocen wszystkich 17 uczniów, którzy ukończyli ZSZ, nie zawierały informacji o wydaniu świadectwa ukończenia szkoły. Ponadto w 16 przypadkach nie wpisano daty

⁹ Dz. U. Nr 235, poz. 1703.

¹⁰ Dz. U. Nr 23, poz. 225 ze zm.

uchwały Rady pedagogicznej o promowaniu na II semestr nauki szkolnej, co było niezgodne, odpowiednio z § 12 ust. 6 oraz § 12 ust. 4 powołanego rozporządzenia.

Uwagi NIK dotyczą niezgodności pomiędzy ocenami zamieszczonymi w dzienniku lekcyjnym klasy I ZSZ w roku szkolnym 2006/2007, a ocenami ujętymi w arkuszach ocen uczniów tej klasy, co było niezgodne z § 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie dokumentacji, na podstawie którego wpisów w arkuszu ocen dokonuje się na podstawie danych zawartych w dzienniku lekcyjnym. Przeprowadzona analiza wykazała ogółem 19 przypadków rozbieżności ocen ujętych w ww. dokumentach, które dotyczyły 7 uczniów (24 % klasy). Należy zaznaczyć, że wykazane rozbieżności nie miały wpływu na promowanie uczniów na kolejny semestr nauki.

5. Ustalono, że dyrektor Zespołu nie zrealizował zaleceń dyrektora Biura Penitencjarnego Centralnego Zarządu Służby Wieziennej z dnia 3 grudnia 2008 r. (pismo: znak: BP-512/129/08/2101), dotyczących przeprowadzenia w trybie pilnym m.in. kontroli zaświadczeń wystawianych słuchaczom uprawniających ich do uzyskania renty rodzinnej oraz informowania ZUS, na bieżąco, o przerwaniu nauki lub ukończeniu nauki przez skazanego uprawnionego do tego świadczenia.

Stwierdzono, że z 9 uczniów pobierających rentę rodzinną za pośrednictwem ZK, 1 uczeń zakończył naukę w dniu 3 kwietnia 2009 r., o czym dyrektor Zespołu nie poinformował ZUS, co w konsekwencji doprowadziło do wypłacenia nienależnej renty rodzinnej w kwocie 591,34 zł (brutto 675,10 zł) za okres, kiedy już nie był uczniem Zespołu. W Zespole brak jest również dokumentacji świadczącej o kontroli zaświadczeń uprawniających do świadczeń ZUS.

6. W badanym okresie organizację 14 kursów zawodowych zlecano podmiotom zewnętrznym. Analiza dokumentacji dotyczącej 2 kursów przeprowadzonych w 2007 r. i 2008 r. wykazała, że ich realizacja odbyła się bez zawarcia stosownej umowy, co było niezgodne z § 39 rozporządzenia w sprawie nauczania. Ponadto stwierdzono, że organizatorzy wykazywali w dziennikach zajęć obecność skazanych, którzy w tym czasie przebywali w celach, a przedstawiciele Zakładu nie weryfikowali tych danych, co wskazuje na niedostateczny nadzór nad realizacją zleconych kursów.

7. Sposób ewidencjonowania kosztów w Zakładzie nie pozwalał na określenie wszystkich kosztów funkcjonowania Zespołu. W ewidencji księgowej Zakładu (w Dziale 801 – Oświata i wychowanie, Rozdziale 80144 – Inne formy kształcenia osobno nie wymienione) wyodrębnione zostały koszty wynagrodzeń nauczycieli wraz z pochodnymi, odpisy na ZFŚS oraz koszty szkolenia nauczycieli. Pozostałe koszty funkcjonowania Zespołu księgowane były

jako wydatki Zakładu (ujmowane w Dziale 755 – Wymiar sprawiedliwości, Rozdziale 75512 – Więziennictwo). Analiza wydatków zrealizowanych w 2005 r. wykazała, że środki zaplanowane w kwocie 5,1 tys. zł na zakup pomocy naukowych i dydaktycznych, zostały wydatkowane w pełnej wysokości zgodnie z przeznaczeniem.

8. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wysoki odsetek pozytywnych ocen uzyskanych z egzaminu zawodowego/maturalnego, kształtujący się w przedziale 81-100%.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Uzupełnienie Statutu Zespołu Szkół Nr 4 o treści wymagane w § 9 i § 10 załącznika nr 5b do rozporządzenia z dnia 21 maja 2001 r.
2. Podjęcie działań w celu realizacji pełnego wymiaru godzin dydaktycznych przewidzianych w szkolnych planach nauczania.
3. Podjęcie działań w celu wyposażenia warsztatów szkolnych w obrabiarki niezbędne do uzyskania kwalifikacji zawodowych.
4. Prawidłowe prowadzenie ksiąg uczniów, arkuszy ocen oraz dzienników lekcyjnych słuchaczy Zespołu.
5. Prowadzenie egzaminów kwalifikacyjnych zgodnie z dyspozycji § 10 pkt 2 rozporządzenia w sprawie nauczania.
6. Bieżące informowanie ZUS o przerwaniu lub ukończeniu nauki przez skazanego pobierającego rentę rodzinną.
7. Zwiększenie nadzoru nad realizacją przeprowadzanych kursów zawodowych.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje od Pana Dyrektora w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach nie podjęcia takich działań.

Stosownie do art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.